

/Inside Job/'ı seyrettim. Filmleri böyle biraz geriden takip ederim, azıcık eskimeye bırakınca çer çöpün ayrılması daha kolay oluyor. Zaman (insanlar gibi) filmleri de güzel elekten geçiriyor.

Şurada <file:~/Repository/eminresah/fasizmden-sikilmek/index.org>__
ve şurada <file:~/Repository/eminresah/adaletin-tamiri/index.org>__ ve
şurada <file:~/Repository/eminresah/temerkuz-ve-tensir/index.org>__
oligarşi derken, Amerika'nın banker oligarşisi gibi bir sistemden bahsediyorum. Dış görünüşü *demokrasi* olan, ancak işlerin sermaye sahiplerinin aleyhine yürümediği bir düzen.

Her siyasi düzenin sonunda bir çeşit oligarşiye dönüşüyor. Gücü elinde bulunduranlar, bunlar eskiden ordu komutanları veya derebeyleriymiş, sonradan fabrika sahipleri olmuş ve şimdilerde banka sahipleri ve gelecek zamanda *enformasyon sahipleri*, birbirleriyle iyi geçinmenin, rekabet etmekten daha kolay bir başarı yolu olduğunu görüyorlar. *Rekabet* büyük işletmeler için yalandan ibaret. İnsanlar arasında rekabete inanırım ancak öyle veya böyle neticede maaşlarını alacak kişilerin başarı için fazla rekabet etmesine gerek yok. Dahası rekabet etmemek ve ortak bir *başarı sistemi* kurmak daha işe geliyor. Rekabet edip 10 kazanacağına, anlaşıp 20 kazanmayı tercih ediyorlar.

Bu başarı sisteminde *denetçi* adı verilen kimselere bir şekilde rüşvet verilmesi de var. Memlekette çok değer verilen S&P veya Fitch gibi derecelendirme kuruluşlarının, batmadan iki gün önce Lehman Brothers'a ne kadar yüksek kredi notu verdikleri anlatılıyordu. *Bu nasıl mümkün?* Eğer gerçek manasıyla değerlendirmek değil de, *yüksek not vermek* başarı kriteri olursa mümkün.

Benzer bir sistemi, mesela bizim Milli Eğitim de uyguluyor. *En iyi öğretmen, öğrencilerinin yüksek not aldığı öğretmendir* tarzı bir şey bu. Yapacağı sınavın sorularını önceden veren öğretmen en iyisi oluyor yani. Buradaki de aynı. Lehman Brothers'a yüksek not vermek, *daha başarılı* demekse, evet.

Müfettişlik, hele akçalı konularda, tuhaf bir çıkar çatışmasına sebep. Dün biri Konya Eski Eserler Kütüphanesi'nin *boşaltılmasını* anlatırken aklıma geldi, maaşı 2000 lira civarında olan memura, elli senelik maaşından daha değerli kitapları emanet ediyorsunuz ve bunlar *çalınıyor*.

Kavga etmek, insanlara ceza kesmek, az not vermek, uğraşmak zordur. Kimisi bunlardan *özel bir zevk* alır ancak çoğu için bunlar yüküdür. Bir de karşılarında ürkütmek istemedikleri *muhtemel işverenleri* olunca, müfettişlerin ne kadar etkili olacağını görebiliyoruz. Olamıyorlar.

Bu meseleyi nasıl çözmek gerektiğini bulamıyorum. Müfettişliğin *hayat boyu* süren bir meslek olduğunu, ayrılınca denetleyebileceği yerlerde çalışamayacağını söylemek mesela, Osmanlı'nın Yeniçeri sistemine benzeyen başka bir oligarşi ortaya çıkarır. Bu sefer bu müfettişler, denetledikleri yerler üzerinde bir tasallut sahibi olur. İnsanlara *ömür boyu* bir rol biçtiğinizde, bunu kimliklerinin parçası haline getirmeleri mümkündür.

Güç dağılımını gitmek istediğiniz hedefe yönelik çizebilirsiniz. *Neticede bir oligarşi olacak* diye bakmak en makulü. *Bu kimin oligarşisi olacak?* diye sormak ve bunların mümkün olduğunca halkı duyabilen insanlardan oluşmasını temin etmek belki daha doğru. *Oligarşiyi yıkmak* deyince, pek bir yere varmak mümkün olmuyor.

Yıkınca yerine hangi oligarşiyi koyacaksın? Bu nasıl belirlenecek? Asıl kriter bu. Elinde silah olan mı, sermaye olan mı, bilgi olan mı, halkça sevilen mi? Kim girecek oligarşiye ve aralarına yeni üye almalarının kuralı ne olacak?

Necip Fazıl ve Mirzabeyoğlu ekolünün *Aydınlar Aristokrasisi* idealinden hep bir *oligarşi* anladım. Neticede *aydının* kim olduğunu, yine bu aydınlar belirliyor. Kendi aralarına, kendi takdir ettikleri insanları alıyorlar. Fazla dolandırmadan oligarşiyi işaret etmiş.

Aristokraziyle oligarşi arasında, *sebat* ve *inat* arasındaki fark var, hangi tarafta olduğunuza göre adı değişiyor.